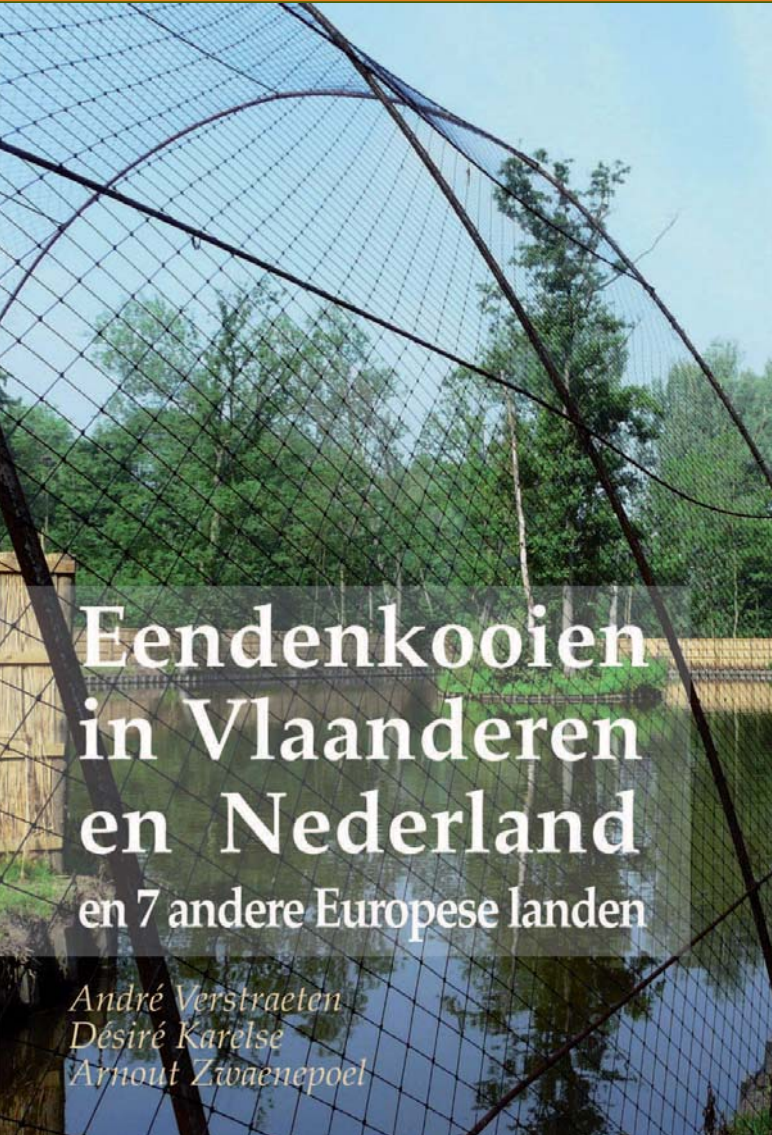

Durme- en Scheldeland

NR 4 | 2011 | JAARGANG 14 | DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN DE REGIONALE NATUURVERENIGING VZW DURME

Eendenkooien in Vlaanderen en Nederland en 7 andere Europese landen

*André Verstraeten
Désiré Karelse
Arnout Zwaenepoel*

In de kijker

Boek: Eendenkooien in Vlaanderen, Nederland en 7 andere Europese landen

Colofon

Natuurbehoud langs Durme, Moervaart, Schelde

NR4 | 2011

2

Redactie:

Michaël Crapoen (hoofdredactie & opmaak), Thomas Van Lancker, Marieke De Vos, Leen De Laender, Kristof Scheldeman

Secretariaat:

Bezoekerscentrum Molsbroek
Molsbergenstraat 1
9160 Lokeren
tel/fax: 09 348 30 20
e-mail: info@vzwdurme.be
website : www.vzwdurme.be

Abonnementen:

€ 10,00 per kalenderjaar
Betalingen kunnen gebeuren via de afdelingen, de bezoekerscentra of door overschrijvingen op 001-2299900-09 van vzw Durme, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren

Leden die zich ook op 't Groene Waasland, het tijdschrift dat vzw Durme uitgeeft samen met andere Wase natuurverenigingen, willen abonneren, betalen € 15,00 per kalenderjaar.

Artikels voor het volgende tijdschrift moeten digitaal worden bezorgd aan de redactie uiterlijk **15 november**. De auteurs zijn verantwoordelijk voor hun publicaties.

Overnemen van artikels is toegelaten als je de bron vermeldt. Alle foto's zijn auteursrechtelijk beschermd.

Taalkundig advies:

Paule Bosch

Druk: www.drukindeweer.be

Gedrukt op milieuvriendelijk papier met plantaardige inkt.

Cover: boek 'Eendenkooien in Vlaanderen, Nederland en 7 andere Europese landen'.
Foto wintertaking: Marc Van Den Bril

Inhoud

p. 4

p. 12

p. 21

3

Voorwoord

4

'Gebeten' door huisspinnen: interview met René Pletinck

8

Eendenkooien in Vlaanderen, Nederland en 7 Europese landen

12

Struweeltjes

17

Waterkwaliteitsstudie van enkele plassen en sloten beheerd door vzw Durme

21

Boomplantactie in de Fondatie

24

Vogelnieuws: juni - augustus

27

Nacht van de Duisternis in Berlare

29

Activiteitenkalender okt - dec

Onze partners:

Nationale Loterij
creëert kansen 6

Bij het verschijnen van dit nummer zullen al een aantal bomen met hun kleurrijke herfst-tooi staan pronken. Misschien wil de natuur wel weer wat goedmaken voor het kwakkelzomertje dat we hebben gehad.

Tijdens de komkommermaanden worden dan ook weer allerlei theorieën opgerakeld; verandering van de seizoenen volgens een eeuwenoud ritmepatroon is er eentje van. Anderen denken dat de opwarming van de aarde veroorzaakt wordt door ons ongebreideld consumentengedrag...

En zo kunnen we nog een tijdje doorgaan. Toch gebeurt er nog heel veel positiefs rondom ons, vaak heel kleine dingen die de wereldpers niet halen, maar voor natuurliefhebbers wel van belang zijn.

Ons tijdschrift is ook nu weer een uitlaatklep boordevol nieuws en weetjes die onze persoonsleden en vrijwilligers bij elkaar hebben gesprokkeld voor U als lezer.

Speciaal in de kijker staat de te verwachten publicatie van een boek over de eendenkooien in Vlaanderen, Nederland en Europa. Als coauteur stelt André Verstraeten het in dit nummer toe.

Op **15 oktober** zetten we dan weer onze vrijwilligers in eens in het zonnetje met en hapje en een drankje en een korte educatieve tocht in de omgeving van het Donkmeer en Berlarebroek. Diezelfde avond kunnen de lief-

hebbers mee op toer tijdens 'de Nacht van de duisternis' langs onze reservaatgebieden. Voor wie er niet genoeg van krijgt, in het najaar gebeuren erop 'de Dag van natuur' her en der beheersactiviteiten in onze reservaten.

Ook jij kan een steentje bijdragen en meewerken aan meer en betere natuur in jouw omgeving.

Maar nu maak ik graag ruimte voor een nieuw nummer vol boeiend natuurnieuws. Alvast heel veel leesgenot en tot op één van onze activiteiten.

Jullie voorzitter,
Patrick De Brauwer

NR41 2011

3

Digitale Nieuwsbrief vzw Durme: **Nieuws uit onze gebieden, heet van de naald**

Blijf je graag op de hoogte van vzw Durme, van leuke waarnemingen in onze natuurgebieden tot niet te missen activiteiten? Schrijf je dan geheel vrijblijvend in voor onze digitale nieuwsbrief. Je ontvangt dan elke maand een frisse nieuwsbrief met enkele leuke natuurweetjes over vzw Durme.

Gratis inschrijven kan door een mailtje te sturen naar digitalenieuwsbrief@vzwdurme.be

'Gebeten' door huisspinnen

Leen De Laender

NR4 | 2011

4

Spinnen zijn de schrik van vele huismoeders. Met een luide kreet en grote gebaren worden ze vaak verpletterd door een bezemsteel of tot moes geslagen met een gouden gids. In het 'beste' geval komen ze in een stofzuiger terecht, waar ze met een beetje geluk wel nog uit kunnen ontsnappen. Vele mensen denken dat spinnen enkel in vuile en onverzorgde huizen zitten. Niets is minder waar: spinnen zitten overal, ook in een kraaknette woonkamer. Dat bewijst René Pletinck die sinds 2002 zorgvuldig alle spinnen noteert die hij in zijn huis tegenkomt.

Op bezoek bij spinnenjager René

René Pletinck is wat je noemt een natuurvorser. Hij is jarenlang lid van vzw Durme en daarnaast ook van Velt, vlinderwerkgroep Atalanta, invertebratenwerkgroep Lampyrus en Natuurpunt. Ik ontmoet René in zijn huis in Hamme Sint-Anna en via de bloemenrijke moestuin toont hij me de weg naar de veranda. Vanuit de keuken lacht Lieve, zijn vrouw, ons toe. Tijd voor een interview over de (tweede) grote liefde van René: spinnen!

René (hier met z'n vrouw Lieve) is al meer dan 50 jaar gefacineerd door insecten!

huiszebraspin

foto J. Van Hoecke (Arabel)

Waar komt je passie voor spinnen vandaan?

Ik ben al 50 jaar gefascineerd door insecten en het is pas de laatste 10 jaar dat ik ook met spinnen bezig ben. Van elke soort die ik in huis vind, zoek ik de naam op en die schrijf ik op in mijn logboek. Je zou versteld staan hoeveel spinnensoorten je in huis kan vinden! De meeste spinnen komen mee met het hout of de groenten en verschuilen zich in een klein hoekje in de kamer. De grote trilspin is bijvoorbeeld een spin die je in bijna elk huis kan vinden.

Wat is voor jou de spectaculairste vondst?

Goh, dat is een moeilijke vraag. De 'getijgerde lijmspuiter' vind ik wel een leuk diertje. Dat is een heel klein spinnetje met donkere tijger-vlekken op zijn achterlijf. Hij vangt prooien door van op een afstand kleverig rag te schieten. Een beetje zoals spiderman dus. Vele spinnen hebben een heel mooie naam in het Nederlands. Van soorten met een naam als 'lentehangmatspin', 'austronautje' of 'boomstamwevertje' kan je toch geen schrik hebben, zeker.

Wat vindt je vrouw, Lieve, van al die spin- nen?

Lieve is gelukkig niet bang van spinnen. Als ze er één ziet, roep ze mij en dan bekijk ik die. Daarna zetten we de spin gewoon buiten in de tuin. Het is nu ook niet dat ons huis vol zit met spinnen, hoor. De meeste komen toevallig binnen.

Ga je ook op spinnenjacht in huis of blijft het bij toevallige ontmoetingen?

Ik heb het ritueel om elke avond voor het slapengaan de slaapkamer grondig te onderzoeken op spinnen. Dan maak ik mijn toertje in alle hoeken van de kamer. Ook als we bij mensen langsgaan, heb ik de reflex om te letten op de spinnen die verscholen zitten in hun huis. Het is een echte passie, die spinnen!

Het minste wat je kan zeggen, is dat René de spinnenkriebels flink te pakken heeft. We danken hem heel erg voor dit interview over zijn achtpotige hobby.

Een kleine greep uit de spinnenvondsten van René in 2009:

getijgerde lijmspuiter, grote dikkaak, bonte zakspin, gewone rensin, zuidelijke huissin, tuinsin, gewone muissin, grote trilspin, kleine trilspin, zandwolfspin, roodwitte celsin, venstersectorsin, huisteatoda, muurkaardesin, schorsmarpissa.

stalmuursluiper

foto Arabel

gewone huissin

foto B. van der Krieken (Arabel)

Welke spinnen kan je ontmoeten in je huis?

De herfst is namelijk spinnentijd!

De volwassen geworden mannetjes gaan dan op zoek naar een vrouwtje om mee te paren. Op hun zoektocht naar een partner durven de spinnen wel eens ronddwalen in huis en kan je ze gemakkelijker zien.

Maar eigenlijk zitten er heel het jaar door spinnen in huis, achter valse plafonds, plinten of in een hoekje van het fornuis.

Ze dood trappen heeft weinig zin, want dan nemen andere hun woonplaats in. De diertjes zijn bovendien **heel nuttig** in de strijd tegen ongewenste insecten in huis.

Uilen voelen zich thuis in natuurreserveaat De Linie

Geert Braem (met dank aan Eric Noët)

NR4|2011

6

Verspreid over de reservaatpercelen van ‘De Linie’ hangen meer dan 50 nestkasten voor allerlei vogelsoorten. Elk najaar moeten die kasten ook gereinigd worden. Niet altijd gemakkelijk, want met de ladder moet je vaak door een heus oerwoud van brandnetels en bramen.

Dit jaar is het een goed broedseizoen geweest. Want in tegenstelling tot vorig jaar is er nu geen enkel dood jong in een nestkast gevonden.

Het werd spannend toen ook de nestkast van de bosuil geopend moest worden. In oktober was hij voor de eerste keer al eens waargenomen in de kast. Was het een vaste verblijfplaats, had hij er ook gebroed of was het maar een toevallige gast?

Op het moment dat de ladder tegen de boom werd geplaatst, vloog er geruisloos een bosuil weg uit de kast. Hij heeft er dus zijn vaste stek! In zijn verblijfplaats werd een oud kraaiennest teruggevonden dat bestond uit takjes en bladeren, maar zelf had hij er blijkbaar geen jongen grootgebracht.

Tot onze verbazing (en ontgoocheling) vonden we geen enkele braakbal terug! (In een nestkast van een kerkuil kan je soms een halve emmer braakballen terugvinden.) Ofwel is deze uil uitermate netjes op zichzelf ofwel houdt de bosuil er totaal andere huiselijke gewoontes op na dan de kerkuil.

Hopelijk mogen we volgend jaar met enige fierheid melden dat de bosuilnestkast van ‘De Linie’ geen rust- maar een broedplaats is geworden.

Ook in de ‘Schaapstal’ huizen gezinnige dieren

Begin juli werden de kerkuilen voorzien van een wetenschappelijke ring door vogelringer Geert De Smet.
foto Geert Braem

Nee, in de handen van de natuurvrienden op de foto zie je geen kleine versie van “den Oeschaert” – een wezen dat vroeger de schrik was van alle meisjes die in Eksaarde en omstreken langs korenvelden wandelden – maar wel de jongen van een kerkuil, geboren in de *Schaapstal* van het natuurreserveaat “De Linie”.

Toen de heropbouw van de *Schaapstal* (verwezenlijkt door de Lokerse stadsdiensten in samenwerking met de VDAB) in december 2010 klaar was, werd er door vzw Durme opnieuw een nestkast voor een kerkuil aangebracht. Het was even bang afwachten of het kerkuilenkoppel dat er vroeger woonde, opnieuw zijn intrek zou nemen in de vernieuwde stal. Een maand later al vonden de conservators van het natuurreserveaat “De Linie” de eerste sporen van hun aanwezigheid in de vorm van braakballen.

Dat de kerkuil ‘De Linie’ uitkiest als zijn verblijfplaats, mag niet verwonderen. De Linie

Eén van de vertederende uilskuikens.

foto RafWindey

vormt met zijn open terreinen van graslanden, weiden en akkers, afgewisseld met kleine landschapselementen, zijn ideale jachtterrein.

Bij een nestkastcontrole begin juni werden er vier eieren aangetroffen. Een maand later konden er door ringer Geert De Smet in aanwezigheid van enkele andere leden van onze

natuurvereniging twee jonge kerkultjes van 2 tot 3 weken oud geringd worden. De 2 overige eieren hadden tot geen broedresultaat geleid.

Één ei was niet uitgebroed geraakt; uit het andere was wel een jong te voorschijn gekomen, maar dat moet al kort na het uitkippen gestorven zijn.

Één van de oudervogels bevond zich nog bij de jongen. Het betrof hier een reeds geringd exemplaar.

Hopelijk maakt de kerkuil zijn definitieve verblijfplaats in de Schaapstal en kan natuurreservaat 'De Linie' nog jarenlang fier zijn op deze prachtige, mysterieuze nachtvogel.

NR4 | 2011

7

Dag van de Natuur in reservaatzone Donkmeer - Zaterdag 19 november 2011

Op deze feestdag voor de natuur steken we met zijn allen de handen uit de mouwen in één van onze mooiste reservaten. Jong en oud zijn die dag welkom in reservaatzone Donkmeer om een rietveldje te hooien en te maaien en houtopslag af te voeren. Want niets is zo plezierig als samen te werken in de natuur.

Natuurlijk vergeten we ook de innerlijke mens niet: genieten van een heerlijke kop soep of een drankje zal zeker niet ontbreken. Gezelligheid troef!

Afspraak: 9u30 aan de houten chalet bij ingang Nieuwdonk in Berlare

Info: Franki D'Haese, 0496 57 26 23

Meebrengen: picknick, laarzen en werkhandschoenen.

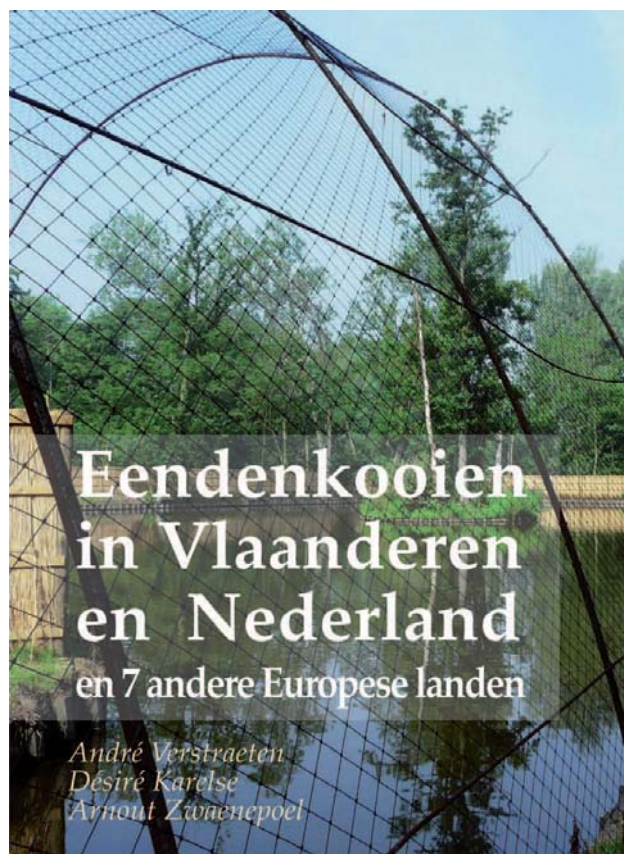
Eendenkooien in Vlaanderen, Nederland en 7 andere Europese landen.

Een uniek boek dat verschijnt in december 2011

NR4 | 2011

De redactie

8

Eendenkooien zijn vaste installaties bestaande uit grote fuiken over sloten, aansluitend op een rustige waterplas die omgeven is door rietenschermen en een bos. Men ving er ooit duizenden eenden per jaar. In België kwam er een wettelijk verbod in 1972 en nadien is hier alleen de kooi van Bornem nog gebruikt voor het ringwerk.

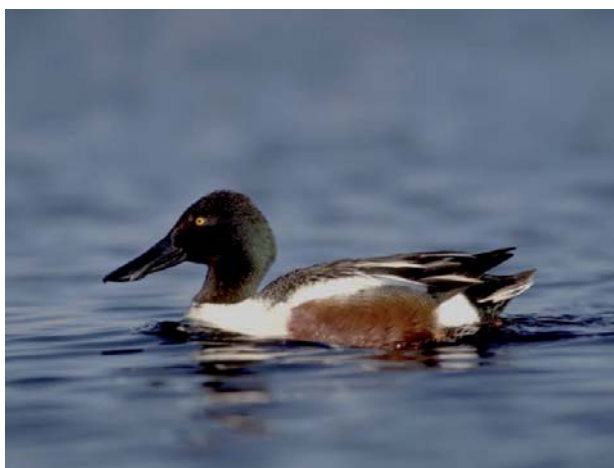
De laatste 10 jaar kregen de eendenkooien in Vlaanderen extra aandacht: de kooien in Meetkerke en Sinaai zijn gedeeltelijk heringericht en de kooi van het Donkmeer in Berlare is volledig gereconstrueerd. Bij die laatste twee was vzw Durme nauw betrokken.

Over dit bijna vergeten Vlaams landelijk erf-

goed is er een boek geschreven door André Verstraeten (bezieler van de eendenkooiprojecten van vzw Durme en voorzitter van Vogelbescherming Vlaanderen), Désiré Karelse (voorzitter Eendenkooi Stichting – Nederland) en Arnout Zwaenepoel (wetenschappelijk medewerker van de West-Vlaamse Intercommunale).

Het is een kleurrijk boek met 335 gravures, tekeningen, plannen en foto's. Ze hebben de resultaten gebundeld van archief- en terreinonderzoek, aangevuld met de inbreng van 134 lokale zegslieden, correspondenten, fotografen, heemkundigen en musea uit negen landen. De Vlaamse kooien zijn hierbij Europees gesitueerd.

Voor het eerst is nu een volledig overzicht van de eendenkooien in Europa gepubliceerd, met extra aandacht voor Nederland. Daar lagen veruit de meeste eendenkooien. Er resten er nu nog 108, waarvan 62% eigendom is van natuurbeherende organisaties.

*Het boek is rijkelijk voorzien van prachtige illustraties zoals deze slobeend.
foto Marc Van Den Bril*

De historische eendenkooi aan het Donkmeer in Berlare werd in 2009 onder impuls van André Verstraeten en de gemeente Berlare gerestaureerd. Beslist een bezoek waard! foto André Verstraeten

NR4 | 2011

9

In België lagen er 25 kooien in Vlaanderen. Van de enige Waalse kooi is er uitsluitend een vermelding op een kaart.

In Oost-Vlaanderen lagen deze kooien in Bazel, Berlare (2), Evergem, Eksaarde, Sinaai, Moerbeke (3) en Wachtebeke. In West-Vlaanderen was dit in Adinkerke, Merkem, Woumen, Meetkerke en Loppem. En in de provincie Antwerpen in Bornem (1), Hingene (4), Puurs, Ekeren (3) en Zandvliet.

De eendenkooi van Bornem is waarschijnlijk de oudste eendenkooi ter wereld.

Naast de geschiedenis van de eendenkooi, de ontwikkeling van de vangpijpen, de buitenlandse kooien, het werk en de inrichting in en om een kooi, de geschiedenis van alle Vlaamse kooien, de resultaten van het ringwerk, de typische woordenschat, de eendenkooien in de oude kunst (van 16e eeuwse gravures tot Stijn Streuvels!) komt in dit boek ook het toeristisch en cultuurhistorisch belang van de kooien ruim aan bod.

Het boek is gezamenlijke uitgave van de vzw Durme en de Eendenkooi Stichting.

Bestellen

Het boek kan nu reeds besteld worden!

Voor wie het boek zelf komt afhalen in het Bezoekerscentrum Molsbroek (Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren), geldt tot 31 oktober de voorverkoopprijs van € 35. Nadien is de prijs € 40 euro.

Om het boek toegezonden te krijgen moet € 10 extra gestort worden.

De bestelling is pas geldig na storting op rekening 001-2299900-09 van vzw Durme, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren, met vermelding "boek eendenkooien". De verzending is voorzien vóór 20 december 2011.

Info: tel. 09/3483020 of info@vzwdurme.be (In Nederland gebeurt de verkoop door de Eendenkooi Stichting.)

Keizersmantel in Eksaarde!

Een nieuwe populatie?

Philippe Van de Velde

NR4 | 2011

10

Keizersmantels zijn grote oranjezwarte dagvlinder die leven in open bossen en bosranden waar voldoende viooltjes groeien en er bloemrijke ruigtes zijn.

Zijn naam heeft hij te danken aan het kleurenpatroon van paarse, zilverachtige en groene banen op de onderkant van de achtervleugel: ze zouden passen voor een keizerlijk gewaad. Deze vlinder is een sterke vlieger en zeker de mannetjes hebben de neiging om te gaan zwerven. Dit voorjaar hadden we bovendien prachtig gunstig weer voor onze dagvlinders. Het was dan ook niet zo verwonderlijk dat er tijdens een excursie op 08 juni 2011 in de bossen van het provinciaal domein in Wachtebeke een mannelijk exemplaar van deze in Vlaanderen zeer zeldzame soort is waargenomen. Elk jaar worden in onze regio wel enkele zwervende exemplaren gezien

Op 2 juli 2011 heeft Lou Roelandt nog een exemplaar gefotografeerd in hetzelfde gebied. Een mooi 'vers' mannelijk exemplaar.

Op 3 juli 2011 was het een zomerse dag en

De keizersmantel is een zeer zeldzame dagvlinder waarvan er jaarlijks enkele zwervers worden gezien. Dat er in Wachtebeke blijkbaar een mini-populatie huist is dan ook heel bijzonder! foto P. Van de Velde

een uitgelezen moment voor mij om eens te gaan kijken in het gebied waar deze zeldzame vlinder daags voordien gezien was.

Ik was dan ook gelukkig dat ik op een open plek begroeid met bramen een exemplaar met enkele krachtige vleugelslagen zag voorbijglijden. Mijn eerste waarnemingen ooit in onze regio.

Uiteindelijk zag ik op negen verschillende locaties 10 exemplaren. Op een bepaald moment zaten er 2 exemplaren dicht bij elkaar op dezelfde braamstruik langs een mountainbikepad. Rekening houdend met het feit dat deze vlinders wel wat over en weer vliegen denk ik toch dat er zeker vijf à zes exemplaren aanwezig waren.

Is er nu sprake van een nieuwe populatie? Het is misschien nog te vroeg om die conclusie te trekken, maar de omstandigheden in dit gebied lijken wel heel gunstig te zijn: paden met zomen, open stukken bos (vooral de oude populierenbossen met veel windval) en een vrouwtje(!) op foto.

We kunnen al volop uitkijken naar het volgende vlinderseizoen.

Paddenstoelenwandeling in de Fondatie van Boudelo

Zondag 02 oktober

De grote verscheidenheid in kleur, vorm, levenswijze, geur, smaak en hallucinerende eigenschappen van paddenstoelen fascineert de mens reeds eeuwen, maar roept ook veel vragen op...

Vzw Durme organiseert in kader van de **'Week van het Bos'** een paddenstoelenwandeling in natuurreservaat de Fondatie van Boudelo (Sinaai). We sluiten af aan het Fondatieschuurtje van vzw Durme met een lekkere tas warme soep of chocomelk.

Info: Het is niet nodig over voorkennis te beschikken, een ruime interesse in de natuur volstaat. Gids: Lou Roelandt.

Meebrengen: Laarzen, loep en eventueel spiegeltje.

Afspraak: 14 uur aan het Fondatieschuurtje (Cadzandstraat in Sinaai). Kijk op www.vzwdurme.be voor een kaartje. Einde voorzien rond 17 uur.

Meer info: Marieke De Vos, marieke.devos@vzwdurme.be, 09 348 30 20.

NR4 | 2011

11

Wil je nog meer te weten komen over paddenstoelen?

In het **najaar van 2012** organiseert vzw Durme een nieuwe paddenstoelencursus:

Paddenstoelen spreken mensen aan, maar roepen ook veel vragen op. Er doen veel verhalen en anekdotes de ronde over die soms vreemd gevormde levensvormen. Ze hebben iets mythisch en mysterieus, wat in de naamgeving terug te vinden is. Hoewel het thema 'giftigheid - eetbaarheid' zeker aan bod komt, is dit geen gastronomische cursus! In deze vormingsreeks krijgen zowel eetbare als niet eetbare soorten de nodige aandacht, van de echte hanenkam tot het elfenschermpje.

In september en oktober 2012 organiseert vzw Durme een basiscursus over paddenstoelen, één theoretische les en vier praktijkwandelingen.

Lesgevers: Paddenstoelenwerkgroep de 'Takruitertjes'.

Het is niet nodig over voorkennis te beschikken, een ruime interesse in de natuur volstaat. Meebrengen: tijdens de praktijklessen: loupe en spiegeltje.

Inschrijven: contacteer Marieke De Vos, marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20, en schrijf vervolgens 25 euro (leden) of 35 euro (niet-leden) over op rekeningnummer 001-2299900-09 met vermelding 'cursus paddenstoelen + naam'.

Beperkt aantal deelnemers. Schrijf dus zo snel mogelijk in!

Syllabus vzw Durme naar analogie van de theorieles zal tijdens les 1 te koop zijn (3 euro).

foto Tommy Vercauteren

Struweeltjes

Struweeltjes is een rubriek met allerlei interessante, opvallende of gewoonweg leuke natuurnieuwsjes uit onze regio. Heb je zelf zo'n nieuwtje, speel het dan gauw door naar de redactie!

NR412011

12

Waarneming van een paarse sprinkhaan

De zomer is dé periode om sprinkhanen en krekels in het veld waar te nemen. Het is de periode dat de meeste soorten als imago (volwassen dier) aanwezig en volop actief zijn. In België komen er ruim 60 verschillende soorten sprinkhanen en krekels voor.

Dat sommige sprinkhaansoorten een heel variabele kleur kunnen hebben, bleek toen we tot onze verbazing op één van onze hooilanden in de Durmemeersen een **roze sprinkhaan** aantroffen. Betrof het hier een nieuwe soort of was het toch een afwijking van een algemenere soort?

Na determinatie bleek het gewoon een kleurvariant te zijn van de in Vlaanderen algemeen voorkomende soort de **krasser**.

Meestal hebben krassers een typisch groene kleur, maar af en toe hebben bepaalde exemplaren een tropisch aandoende paarse kleur.

Kristof Scheldeman

Een exotische sprinkhaan in de Durmemeersen? Nee, het gaat hier om een roze variant van de krasser.

Nieuwe verenigingsmedewerker

Een nieuw gezicht op het secretariaat van vzw Durme? Dat heb je goed gezien! Mijn naam is Leen De Laender en sinds augustus vervang ik Heleentje De Brauwer als verenigingsmedewerker. Mijn taak houdt o.a. in dat ik ondersteuning bied aan afdelingen, me bezig houd met de externe profilering en verantwoordelijk ben voor de MINA-subsidies. Daarnaast begeleid ik scholen en groepen die onze reservaten bezoeken en ondersteun ik Marieke bij verschillende educatieve projecten.

Heel graag tot ergens te velde!

Leen De Laender

Natuurzoekertje

Gezien het grote succes van de ezelbegrazing in natuurreservaat 'De Linie' in Eksaarde hebben de conservators ook op een derde begrazingsblok een schuilhok gepland zodat de ezels ook daar hun natuurbeheerswerken kunnen uitvoeren. Voor dat schuilhok zoeken we momenteel nog dakpannen voor een totale oppervlakte van ongeveer 25 m². Wie nog

ergens met een dergelijke hoeveelheid dakpannen ligt en er graag van af wil mag contact opnemen met Geert Braem via 09 348 47 78 of geert.braem@belgacom.net.

Geert Braem

School helpt de padden een pootje!

Basisschool Berkenboom Anker uit Sint-Niklaas maakt er dit schooljaar samen met vzw Durme een heus paddenjaar van.

De kinderen komen op bezoek in het Molsbroek, leren alles over meneer en mevrouw pad en houden in november een grote sponsortocht om centjes te verzamelen voor een duurzame paddenwand aan de Waasmunsterbaan in Lokeren.

Zo worden padden die in het voorjaar naar het Molsbroek trekken om te paren, niet dood gereden door de auto's. Jullie horen daar zeker nog meer van!

Opnieuw een rode lijst-plantensoort in de Durmemeersen

In de Durmemeersen werd in de maand juli opnieuw een **rode lijst-plantensoort** waargenomen, namelijk **Hartgespan** (*Leonurus cardiaca*). Ditmaal werd de zeldzame plant niet op één van onze natte hooilanden waargenomen, maar gewoon op een berm **tussen de brandnetels** naast één van onze stapels maaisel die van een nabijgelegen hooiland afkomstig was. Hartgespan is een middelhoge tot hoge zomerbloeiër van de familie van de lipbloemigen en is oorspronkelijk uit Azië afkomstig is. Omdat hartgespan een voorkeur heeft voor dezelfde groeiomstandigheden (vochtige, heel humus- en stikstofrijke biotopen) als grote brandnetel, is het voor de plant heel moeilijk

om te concurreren met een veel dominantere soort als grote brandnetel. Vroeger vond hartgespan een plaatsje in tuinen waar hij gekweekt werd voor zijn **medicinale eigenschappen**. Het is een kruid dat namelijk een kalmerende werking zou hebben op de bloedsomloop.

Vandaag de dag zijn de mensen er echter niet in meer geïnteresseerd om deze op het eerste gezicht niet zo attractieve plant in hun tuin te hebben. Vooral omdat geen verwildering uit tuinen meer plaatsvindt, is het voorkomen van deze ouderwetse cultuurplant een afgelopende zaak geworden. Hartgespan is in de loop van de 20e eeuw in Vlaanderen dan ook bijzonder zeldzaam geworden.

Er zal alvast op gelet worden dat de pas ontdekte mini-populatie in de Durmemeersen het in de toekomst niet zal moeten afleggen tegen andere stikstofminnende soorten zoals grote brandnetel en kleeftkruid en er zo zal kunnen standhouden.

Kristof Scheldeman

Diverse kindercursussen kleuren het najaar!

Marieke De Vos

NR4 | 2011

14

Van 16 tot 19 augustus is er in het Molsbroek weer een **kindercursus** georganiseerd. Dit jaar was het thema voor de **zomercursus Natuurkunst**. En het werd een succes! Maar liefst 30 kleine - maar toch zo grote! - kunstenaars leefden zich creatief uit.

De kinderen gingen o.l.v. van Wim Van Kerchove aan de slag met pastelkrijtjes en tekenden het moeras.

Samen met Marleen De Vos namen ze de verfborstel in de hand. Ze maakten verschillende tinten van groen, mochten schilderen op een nat blad en maakten uiteindelijk hun eigen schilderij op basis van een in twee gescheurde foto van het Mosbroek!

De derde dag stond in teken van Landart, een stroming waar de kunstenaars een wijziging in het landschap aanbrengen. De kinderen maakten eerst met 'Durme Airlines' een vliegtuigreis naar 'Veel Verder' en zagen onderweg allerlei

eilanden. Daarna maakten de kinderen zelf een eiland op een boomschijf en lieten die vervolgens in het water.

De laatste dag maakten de kinderen elk nog een eigen plantenbadge en kozen ze hun mooiste werkjes uit voor een eigen tentoonstelling. De tentoonstelling 'Sigmaplan in de Durmevallei' die op bezoek was bij vzw Durme moest er even voor wijken.

De tentoonstelling met de kinderkunst werd vrijdag ingehuldigd met een speech die de kinderen zelf schreven! En ook zorgden de kunstenaars zelf voor een receptie met lekkere hapjes en vers geplukte braambessen.

Kinderworkshop 'Nestkastjes bouwen'

Woensdag 21 december

Er zijn heel veel vogels en dus ook heel veel soorten nesten. Vogels die graag in hollen broeden, zoals de koolmees en de pimpelmees, hebben het steeds moeilijker om nog een geschikt plekje te vinden waar ze hun 'kleintjes' kunnen grootbrengen. We kunnen ze helpen door een nestkastje op te hangen.

Tijdens deze workshop kom je alles te weten over vogelnesten en nestkastjes. We gaan ook zelf aan de slag en timmeren zelf een nestkastje! Misschien kan dit van jou het ideale zelfgemaakte cadeau voor onder de kerstboom zijn?

Afspraak: van 14 uur tot 16.30 uur in bezoekerscentrum Molsbroek.

Prijs en inschrijven: contacteer Marieke De Vos, marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20 en schrijf vervolgens 13.50 euro (voor leden) of 15 euro (voor niet-leden) over op **001- 2299900-09** met vermelding 'naam + bouwt een nestkastje'. In de prijs zit een drankje en een eigen nestkastje inbegrepen.

Meer info: Marieke De Vos, marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20.

‘Wijze uilen’cursus voor kinderen

02, 03 en 04 november 2011

Uilen hebben iets spookachtigs. Met hun grote ogen en geluidloze vleugelslag zwerven ze doorheen de donkere nacht.

‘Jij uilskuiken!’ wordt er wel eens geroepen, maar wij weten wel beter. Op deze driedaagse cursus onderzoeken de kinderen hoe ‘wijs’ uilen wel zijn. We gaan braakballen pluizen, het grote uilenspel spelen, wijze uilenpraatjes houden en we gaan op zoek naar echte uilen in het Molsbroek.

Wil je graag nog meer te weten komen en een echte uilenexpert worden, dan mag je deze wijze uilencursus niet missen! Op het einde van de cursus krijgen de kinderen een leuk uilencadeautje mee naar huis als aandenken.

Voor wie? Alle kinderen van 6 t.e.m. 12 jaar
Afspraak Op woensdag 2, donderdag 3 en vrijdag 4 november 2011 telkens om 13.30 uur aan bezoekerscentrum Molsbroek. Einde om 16.30 uur.

Inschrijven of meer info bij: Leen De Laender, leen.delaender@vzwdurme.be of 09 348 30 20 en vervolgens 17,50 euro (voor leden) of 25 euro (voor niet-leden) over te schrijven op 001-2299900-09 met mededeling ‘naam kind wijze uilencursus 2011’.

Het aantal inschrijvingen is beperkt tot 15 kinderen, wees er dus vlug bij!

Filmnamiddag voor kinderen op woensdag 09 november: The Legend of the Guardians

NR4 | 2011

15

Omdat we maar niet genoeg kunnen krijgen van uilen, tonen we op deze woensdagnamiddag een unieke uilenfilm op groot scherm: The Legend of the Guardians, een animatiefilm om met grote uilenogen naar te kijken. Soren, een jonge kerkuil, droomt ervan om zich ooit bij de mytische groep van de ‘bewaarders van de Ga’Hoole’ te voegen. Maar als Soren en zijn broer Knudd in de klauwen vallen van de kwaadaardige ‘Volmaakte strijders’, begint een groot avontuur voor de twee om het uilenkoninkrijk te redden. We maken het ons natuurlijk lekker gezellig op deze filmnamiddag. Met een kussentje of een deken bouwen we een gezellig zetelbed en popcorn en warme chocolmelk zullen niet ontbreken!

Voor wie: Alle kinderen van 6 tot 12 jaar. Iedereen is welkom, ook de mama’s en de papa’s.

Afspraak: 13.45 uur in bezoekerscentrum Molsbroek. Je mag een gemakkelijk kussen of fleecedekentje meebrengen om op te zitten.

Prijs: inkom gratis, slechts 2.50 euro voor een lekkere warme chocolmelk en popcorn.

Inschrijven: geef een seintje voor 8 november aan Leen De Laender, 09 348 30 20 of leen.delaender@vzwdurme.be als je erbij wil zijn.

The Image of Nature

Een fotografische ontdekkingsstocht doorheen de mooiste natuur...

NR41|2011

16

In opdracht van Uitgeverij LANNOO brengt natuurfotograaf Wouter Pattyn dit jaar een nieuw natuurfotoboek uit.

In het boek 'The Image of Nature' neemt Wouter je mee op ontdekkingsstocht doorheen de mooiste natuur.

Een schitterend fotoboek om betoverd te worden door weergaloze beelden, als kijkboek voor het slapen gaan of om lekker languit te genieten. Of misschien wel een ideaal cadeau om onder de kerstboom te leggen?

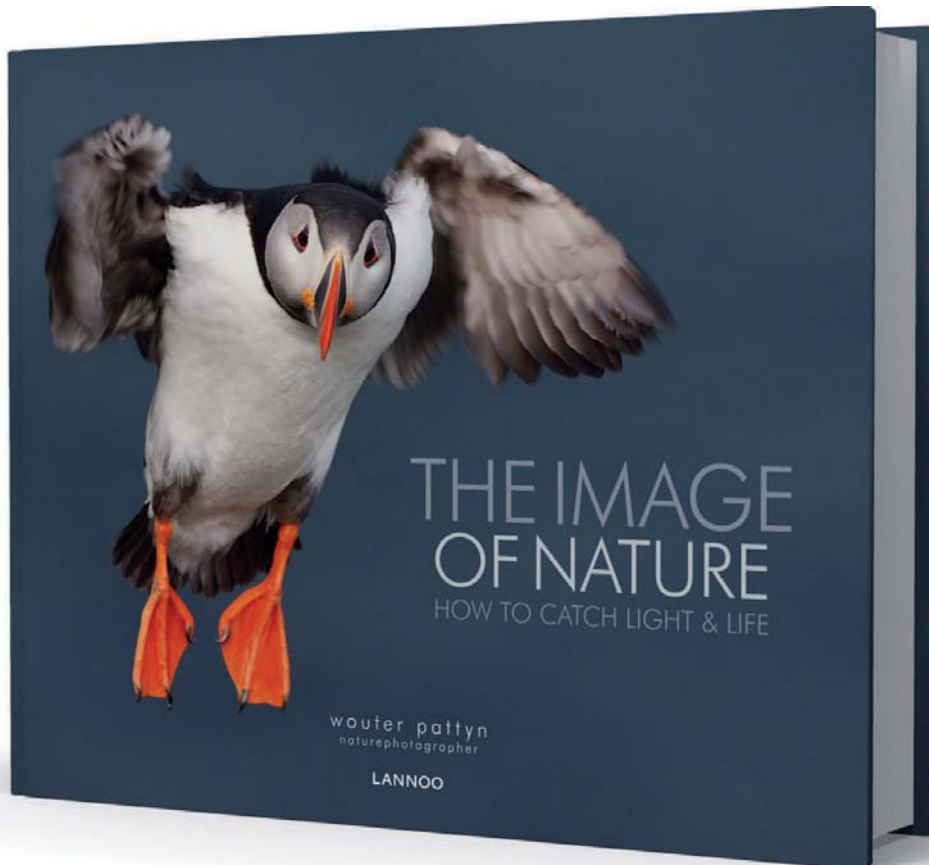
Een boek doorspekt met leuke anekdotes en interessante weetjes die de natuurliefhebber raken en de natuurfotograaf prikkelen...

Laat je inspireren door adembenemende natuurbeelden (ook uit het Molsbroek!) en laat elke foto een oproep zijn om onze kostbare natuur te beschermen.

Met de aankoop van het boek **steun je bovendien de reservatenaankoop van vzw Durme** en help je op die manier ook de prachtige natuur uit je eigen streek te bestellen.

Dit prachtige boek kost **slechts € 29,99** en is vanaf oktober 2011 te verkrijgen in het bezoekerscentrum Molsbroek en het Donkmeer.

Meer info op www.naturalight.be of neem gerust contact op: info@naturalight.be of info@vzwdurme.be

The Image of Nature; gebonden - vierkleurendruk - 300mm x 250mm - 176p.
NUR 410 - ISBN 978 90 209 9797 - Engels / Nederlands / Frans

Waterkwaliteitsstudie van enkele plassen en sloten onder het beheer van vzw Durme

Stefan Dubois & Kristof Scheldeman

Vzw Durme werkt al vele jaren samen met diverse hogescholen door studenten stage te laten lopen bij de vereniging. De studenten worden soms ingeschakeld bij de terreinploeg. Daar helpen ze mee bij het uitvoeren van beheerwerken. In sommige gevallen kunnen ze eveneens meehelpen met wetenschappelijk onderzoek via het uitvoeren van een thesis. Op die manier kunnen jongeren praktijkervaring opdoen buiten hun schoolomgeving. Voor de vereniging zelf zijn de studenten welgekomen hulpkrachten die tevens een interessante bijdrage kunnen leveren voor de natuurkennis in Vlaanderen.

Afgelopen voorjaar heeft Stefan Dubois, laatstejaarsstudent 'groenmanagement' aan de Hogeschool Gent, campus Melle, een thesisopdracht uitgevoerd met als titel: **'Een vergelijkende studie rond de waterkwaliteit in de plassen onder het beheer van vzw Durme'**. De studie behelsde een chemische en biologische waterkwaliteitsstudie van 9 geselecteerde plassen en sloten onder het beheer van vzw Durme. De onderzochte waterpartijen bevinden zich in de reservaten Molsbroek, Linie, Fondatie van Boudelo, reservaatzone Donkmeer en Meersakkers. Naast enkele chemische parameters werd vooral aandacht besteed aan het voorkomen van waterplanten, oevervegetaties, macro-invertebraten (waterdieren) en vissen.

De meest in het oog springende resultaten van het thesisonderzoek worden hieronder nader toegelicht:

→ In de bemonsterde sloot van het Molsbroek en de sloot gelegen in de veengraslanden aan het Donkmeer leek het interessant

De diverse leeftijdscategorieën van de vissen tonen het belang van de kleinschalige sloten aan als zogenaamde kraamkamer.

om aan de hand van een visfuij de vissoorten te monitoren. Ook in de vijver van de eendenkooi aan het Donkmeer werden de aanwezige vissen geïnventariseerd. Voor de bemonsterde sloot van Reservaatzone Donkmeer was aan de hand van de lengte van de gevangen vissen af te leiden dat de sloot, die via een ondiepe verbinding in contact staat met een grote vijver (put 14), dienst doet als kraamkamer. De vissen komen in de sloot paaïen omdat er ten opzichte van put 14 verscheidene soorten waterplanten aanwezig zijn waar de vissen gemakkelijk kuit kunnen schieten. Volgende soorten werden er waargenomen: **paling, rietvoorn of ruisvoorn, bittervoorn, blankvoorn, tiendoornige stekelbaars en zeelt**. Ook in de vijver van de eendenkooi werd die kraamkamerfunctie duidelijk vastgesteld. Deze vijver staat namelijk in ver-

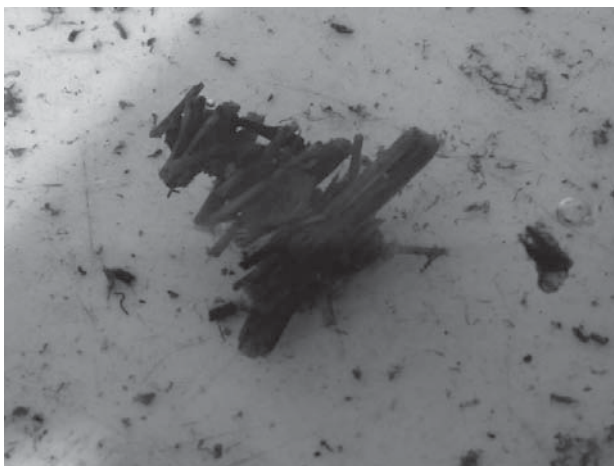
Enkele sloten aan het Donkmeer hebben een quasi volledige bedekking met de zeldzame kikkerbeet en de eveneens zeldzamer geworden inheemse witte waterlelie.

binding met het Donkmeer via een ondiepe sloot en is daardoor veel rijker aan waterplanten. De eendenkooi werd in 2009 heringericht en ontslibd waardoor er nu massaal veel **aarvederkruid** en **gedoornd hoornblad** aanwezig is. Die waterplanten bieden een perfect habitat voor het jonge broed. In de eendenkooivijver werden dan ook soorten als **rietvoorn**, **bittervoorn**, **alver**, **vetje** en **blankvoorn** veelvuldig waargenomen en gevangen. In de sloot van het Molsbroek werden opvallend grote vissen gevangen waaronder **paling** tot 89 cm, **zeelt** tot 51 cm en **jonge snoek**. Verder werd er in deze sloot ook nog **rietvoorn**, **pos**, **baars**, **kolblei** en **brasem** gevangen. Het is opmerkelijk dat er relatief grote vissen in deze ondiepe sloot aanwezig zijn.

→ Tijdens het onderzoek werd 1 van de 9 geselecteerde waterpartijen natuurlijk heringericht. Het betreft een bosvijver gelegen in de Fondatie van Boudelo. De vijver was volledig omzoomd door hoge bomen, er bevond zich een dikke sliblaag in en er kwamen geen waterplanten voor, met uitzondering van enkele waterlelies (tuinvariant). Ook op het gebied van macro-invertebraten scoorde de vijver

slecht. Tijdens de herinrichtingswerken is de vijver volledig leeggepompt. Toen werd duidelijk dat de vispopulatie niet evenwichtig was: naast enkele **karpers** en veel kleine exemplaren van **rietvoorn** kwamen er geen **piscivoren** (roofvissen) voor. Er was dus totaal geen natuurlijk evenwicht. Het streefdoel is om de vijver in de toekomst te laten evolueren naar een natuurlijk visbestand met een degelijke roofvisstand.

→ In elke poel zijn eveneens de meeste macro-invertebraten en macrofyten ('waterplanten') onderzocht naar aantallen, bedekking en soortenrijkdom. De **Belgische Biotische Index** of BBI, die bepaald wordt door het soortenaantal aan macro-invertebraten, schommelde voor de meeste waterpartijen tussen 7 en 9, wat neerkomt op **goede tot zeer goede waterkwaliteit**. Slechts één poel, gelegen in het natuurgebied de Meersakkers te Oudenbos, scoorde minder goed. Daar werd een BBI van 5 genoteerd, wat neerkomt op (de klasse) matig verontreinigd. Deze poel is gelegen tussen twee intensief bemeste landbouwpercelen en heeft daardoor erg te lijden onder de inspoeling van nutriënten. Dit teveel aan voedingsstoffen zorgt voor een minder goede waterkwaliteit en een

De vondst van o.a. kokerjuffers in de sloot aan het Donkmeer toont aan dat de waterkwaliteit meer dan ok is.

NR4 | 2011

19

De snoek zorgt als toppredator mee voor een gezonde en stabiele waterkwaliteit. In verschillende onderzochte waters konden we hem aantreffen.

beperkt soortenaantal macrofyten en macro-invertebraten. Echte waterplanten ontbreken bijna volledig en ook het soortenaantal macro-invertebraten was er veel beperkter dan in de andere onderzochte waterpartijen. Bij de macro-invertebraten werd er tevens een duidelijke dominantie van **detrivoren** (dieren die leven van dood plantaardig materiaal) waargenomen, zoals **zoetwaterpissebed** en **posthoornslak**. In de waterpartijen met een hoge BBI, zoals bij enkele turfputten van het reservaat de Linie en in de onderzochte sloot van Reservaatzone Donk werden opvallende waterdieren zoals **grote spinnende waterator**, **staafwants**, **kapslakje**, verschillende soorten **kokerjuffers** en **haftenlarven** frequent aangetroffen.

→ Bij het herinrichten van vijvers wordt een verbetering van de biodiversiteit nagestreefd. Daarbij toonde het onderzoek duidelijk aan dat waterplanten al vrij snel na de herinrichtingswerken (na 2 jaar) soortenrijke gemeenschappen vormen. Bij macro-invertebraten duurt het ten minste 5 jaar om heel soortenrijke populaties te bekomen.

De onderzochte waterpartijen met een goed ontwikkelde waterplantengemeenschap van het habitatype Hydrochariton of kikkerbeetverbond tellen al gauw 9 verschillende soorten waterplanten.

Meestal worden in die waterpartijen soorten als waterviolier, aarvederkruid, fijne waterranonkel, witte waterlelie, gewoon watervorkje en puntkroos aangetroffen. De sloten van de veengraslanden mogen beschouwd worden als de best ontwikkelde waterpartijen van dit kikkerbeetverbond. De kensoort kikkerbeet is er dan ook ook nog volop aanwezig (zie foto). De uiterst zeldzame waterplant gegolfd fonteinkruid werd aangetroffen in een recent ontslibde sloot in het reservaat De Linie te Eksaarde en betreft momenteel de enige vindplaats voor Vlaanderen.

Wie meer gedetailleerde informatie over het onderzoek wil, kan steeds terecht in het Bezoekerscentrum Molsbroek, waar een exemplaar van dit eindwerk ter inzage aanwezig is.

Herfstkruidenworkshop

Zondag 9 oktober

NR412011

20

Al meerdere keren gingen we in de lente aan de slag met kruiden. Ondertussen genieten we van de prachtige kleuren van de herfst en maakt de natuur zich stilaan klaar om even 'slapen te gaan'.

Vera Vanhouwe leert ons dat ook tijdens dit seizoen, met allerlei bessen en noten, de natuur ons veel te bieden heeft! Tijdens deze workshop maken we onder andere een thee tegen verkoudheid, een heerlijke notenquiche en een beengel van paardenkastanje. Ideaal om de winter die voor de deur staat gezellig en gezond door te komen!

Afspraak: van 14 tot 18 uur aan het nieuwe bezoekerscentrum Donkmeer (Donkiaan 119 A in Berlare).

Meebrengen: schort, plankjes, mes, bord en bestek, een flesje en twee potjes.

Inschrijven: Contacteer eerst Marieke De Vos, marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20 en schrijf vervolgens euro 6 euro (voor leden) of 10 euro (voor niet-leden) over op: 001-2299900-09 met vermelding 'herfstkruiden + naam'.

Naast het cursusgeld zal een kleine onkostenvergoeding gevraagd worden voor de ingrediënten.

Meer info: Marieke De Vos, marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20.

Groot Taartenfestijn in bezoekerscentrum Molsbroek

Zondag 23 oktober

Elke zondagnamiddag kan je voor of na een wandeling in natuurreserveaat het Molsbroek ook eens langslopen in het bezoekerscentrum voor info, een drankje en een babbel.

Op zondag 23 oktober kan daar ook een heerlijk stuk taart bij. Vrijwilligers van vzw Durme zorgen daarvoor onder het motto '**taart kopen = grond kopen**'!

De opbrengst van dit taartenfestijn zal vzw Durme, als erkende terreinbeherende vereniging, integraal gebruiken om natuurgebieden aan te kopen.

Afspraak: Bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1 in Lokeren van 14 tot 18 uur.

Meer info: Marieke De Vos, marieke.devos@vzwdurme.be, 09 348 30 20 of www.vzwdurme.be

23 oktober 2011

Taartenfestijn ten voordele van vzw Durme

Boomplantactie in de Fondatie van Boudelo op 06/11

i.s.m. Pasar Waas en Dender en Vereniging voor Bos in Vlaanderen

Op 6 november 2011 organiseert Pasar - het vroegere Vakantiegenoegens- een grote boomplantactie in heel Vlaanderen. De bedoeling is om die dag Vlaanderen met ten minste 10.000 bomen te verrijken.

Ook wij doen mee!

Een van de grote boomplantacties wordt georganiseerd in natuurreserveaat de Fondatie van Boudelo in Sinaai. Daar gaan we samen een 300-tal bomen planten.

Na het planten krijg je een drankje aangeboden en kan je deelnemen aan een wandeling gegidst door vzw Durme.

Plant en wandel mee voor méér bos in Vlaanderen op deze actiedag van Pasar! Zo maken we onze eis voor méér bos duidelijk. Samen maken we Vlaanderen niet alleen groener, maar ook gezonder. Neem dus gerust deel met je hele gezin, je vrienden, familie, vereniging, jeugdbeweging, enz.

Afspraak: 14 uur in de Cadzandstraat in Sinaai (t.h.v. huis nummer 18, ongeveer 100m ten oosten van de Hondsneststraat). Na het planten gaan we naar het Fondatieschuurtje van vzw Durme (Cadzandstraat) plaats. Daar kan je genieten van een drankje en deelnemen aan de wandeling (afstand ongeveer 3 km).

Meebrengen: laarzen en eventueel schop.
Prijs: De deelnameprijs/sponsoring bedraagt 3,00 euro (ter plaatse te betalen). Kinderen t.e.m. 12 jaar en jonger, of jongeren die met een jeugdbeweging deelnemen, mogen gratis meedoen.

In de prijs is inbegrepen: deelname aan de boomplant en/of wandeling, een zakje bloem-

Pasar

NR4 | 2011

21

Vereniging voor
Bos in Vlaanderen
vbw

bollen (waarde 4 euro – ook voor de kinderen die gratis deelnemen) en een drankje.

Meer info: Marieke De Vos,
marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20.

Meer info over al de activiteiten op deze actiedag van Pasar vind je op www.pasar.be/regio-waasendender.

Kom jij ook een handje helpen!? foto: Vereniging voor Bos in Vlaanderen

Uitbreiding in het reservaat de Lokerse Moervaartmeersen

Thomas Van Lancker

NR4 | 2011

22

Het natuurreservaat de Lokerse Moervaartmeersen is sinds begin dit jaar een **halve hectare** groter geworden, dankzij de aankoop van een tweetal percelen grenzend aan de Oude Vaartbeek, de oudste overgebleven bedding van de Durme.

De Lokerse Moervaartmeersen, na het Molsbroek het reservaat met de grootste oppervlakte op het Lokerse grondgebied, strekken zich uit doorheen de Moervaart- en de Durmevallei. Zo vormen ze een 'groenblauwe' corridor tussen de reservaten 'de Daknamse Meersen', 'de Moervaartmeersen' (Natuurpunt vzw) en 'de Linie' (vzw Durme).

De nieuw aangekochte percelen bestaan uit een hoger gelegen bosgedeelte van voornamelijk ruwe berk, een aantal oude lorken en een lager gelegen gedeelte dat momenteel bestaat uit een verruigde zeggenvegetatie en enkele Canadese populieren. Het laagste gedeelte

werd in het verleden beheerd als hooiland.

De **gebiedsvisie** voorziet in de ontwikkeling van een valleigrasland en een bos. Het startbeheer van het hoger gelegen bosgedeelte zal voornamelijk gericht zijn op het verwijderen van exoten, zoals een Amerikaanse eik, een aantal Canadese populieren en verschillende Douglassparren. Het lager gelegen gedeelte met een zeggenvegetatie zal cyclisch gemaaid worden om verdere verruiging door o.a. bramen en brandnetels tegen te gaan.

Het natuurstreefbeeld van dit gedeelte is de ontwikkeling van een natte moerasspirearuigte. Enkele kensoorten van dit natuurstype, zoals engelwortel, echte koekoeksbloem, harig wilgenroosje en kale jonker zijn nog aanwezig. Moerasspirea en dotterbloem zijn op dit moment niet meer aanwezig op het perceel, maar staan wel nog in de nabije omgeving.

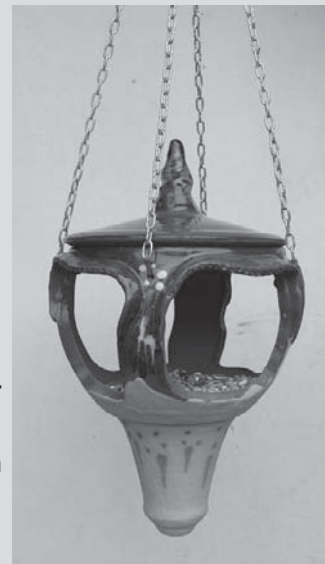
Aan ons dus om de geschikte voorwaarden voor hun terugkeer te creëren!

De gebiedsvisie voorziet in de ontwikkeling van een valleigrasland en een bos.

Tentoonstelling: Gevladder in het Molsbroek

Oktober – december 2011

NR4 | 2011

23

Tijdens deze tentoonstelling zijn de **keramische objecten** zoals voerderhuisjes, vogelkasten, drinkschalen, eieren, vogels enz. van de leden van het keramiekatelier 't **beKLEift** te bewonderen in bezoekerscentrum Molsbroek.

De werken van de tentoonstelling zullen ook te koop aangeboden worden.

Meer info: Marieke De Vos, marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20.

Workshop Keramiek

Zondag 30 oktober

In kader van deze tentoonstelling gaan we ook zelf aan de slag! Onder leiding van Leo en Domi van het keramiekatelier 't **beKLEift**, maken we een leuk voederschelpje.

Meebrengen: schort of kledij die vuil mag worden.

Afspraak: van 14 tot 16 uur in bezoekerscentrum Molsbroek.

Inschrijven en info: geen ervaring vereist. Ook kinderen vanaf 10 jaar, mét een begeleider, zijn welkom.

Contacteer Marieke De Vos en schrijf vervolgens 12 euro (voor leden) of 15 euro (voor niet-leden) over op 001-2299900-09 met mededeling 'Naam + workshop keramiek'. De begeleiding door de lesgevers, klei, gebruik van materiaal en het bakken van de klei zijn in de prijs inbegrepen.

Meer info: Marieke De Vos, marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20.

Workshop

Vogelnieuws

www.durmevallei.be

Joris Everaert

NR412011

24

Deze waarnemingsrubriek – verzorgd door de Vogelwerkgroep Durmevallei – behandelt het voorkomen van bijzondere en zeldzame soorten in de Durmevallei en omgeving, en beslaat de periode **juni tot augustus 2011**. Waarnemers worden verzocht hun waarnemingen zelf in te voeren in de online database www.waarnemingen.be (meer info daarover op onze website www.durmevallei.be) waarbinnen de Vogelwerkgroep Durmevallei een werkgroepscherm heeft met enkel weergave van de waarnemingen uit onze regio, en direct te consulteren via onze website met ‘recente waarnemingen’, zie ook www.durmevallei.be/waarnemingen.htm

Een vroeg doortrekkende **roerdomp** werd al op 25 augustus pleisterend gezien in de Scheldebreeken in Berlare.

Een juveniele **kwak** kon op 27 juli tijdens de avondschemering langdurig bewonderd worden in het Molsbroek in Lokeren. Op 28 juni en 30 juli werd ook een kwak waargenomen in de Scheldebreeken in Berlare en Zele.

Een **kleine zilverreiger** was van 1 tot 6 juli afwisselend aanwezig in de Reservaatzone Donkmeer en langs de Nieuwdonk in Berlare. Op 3 juli werd ook een pleisterende vogel gezien in het Molsbroek.

Van 29 juli tot 3 augustus was in het Molsbroek ook een **grote zilverreiger** aanwezig.

Twee zeldzame **purperreigers** zaten op 17 augustus in de Scheldebreeken.

Het opvallend groter aantal waarnemingen van doortrekkende zeldzame **zwarte ooievaars** in België en Nederland, kon in eigen streek ook bevestigd worden. Op 15 augustus werd één vogel in zuidelijke richting laag overvliegend

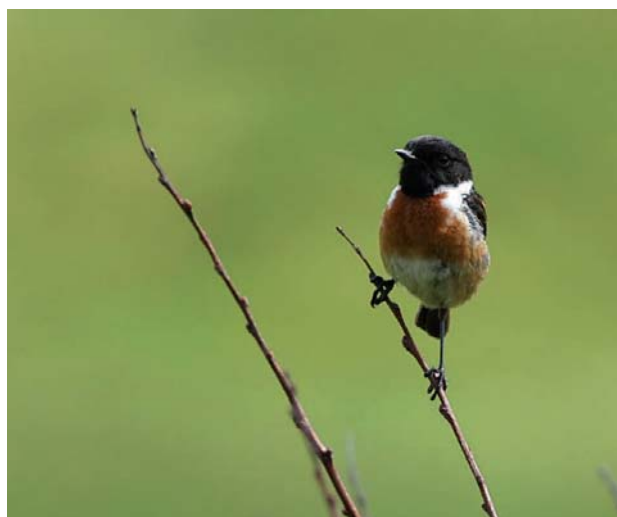
gezien langs het Molsbroek en Hamputten, en op 16 augustus vlogen ten minste 5 vogels over Zele.

In juli en augustus waren er in de hele regio verschillende waarnemingen van overvliegende en pleisterende (gewone) **ooievaars**, met hogere aantallen op 22 juli in Lokeren (13 vogels overvliegend), 15 augustus in de Scheldebreeken (13 vogels ‘s avonds ter plaatse), 17 augustus in Zele (50 vogels overvliegend), en 22 augustus in Sint-Niklaas (45 overvliegend).

Op 7 juni en 30 juli kon een druk foeragerende **lepelaar** bewonderd worden in het Molsbroek.

Op 7 augustus werden tijdens het vuurwerk in Lokeren al ten minste 1100 opvliegende **wilde eenden** geteld.

Een mannetje **witooigeend** zwom op 4 juli in een plas aan de Clementwijk in Sint-Niklaas.

roodborsttapuit

foto Joris Everaert

gele kwikstaart

foto Joris Everaert

Wespendieven werden in juli en augustus gezien in Lokeren, Sint-Niklaas, Waasmunster, Hamme en Berlare.

De **bruine kiekendief** kwam weer succesvol tot broeden in de Lokerse Moervaartmeersen. Een **havik** vloog op 4 juni over Berlare.

Opmerkelijk waren enkele zomerwaarnemingen van telkens 1 **visarend**, meer bepaald op 5 juni over de Durmemeersen in Waasmunster, op 16 juli over het Molsbroek, en op 22 juli aan de Reservaatzone Donkmeer. In de hele regio waren er ook diverse waarnemingen van de **boomvalk**.

Een koppel van de **slechtvalk** kwam tot broeden in de nestkast van de Sint-Laurentius kerktoeren in Lokeren, maar het broedsel mislukte. De vogels bleven er de hele periode aanwezig en we hopen op beter voor volgend jaar.

Roepende **kwartels** werden nog gehoord in de Durmemeersen in Zele, aan de Heikant in Zele, in Sinaai en Berlare, en op 4 juli kon in

Eksaarde een familie met 4 jongen bewonderd worden.

Op 19 augustus foerageerde het zeldzame **porseleinhoen** in de moerasvlakte van het Molsbroek.

In juli en augustus pleisterden diverse steltlopers in het Molsbroek, dankzij de jaarlijks lage waterstand, met maximaal aantallen van **kievit** (1200), **scholekster** (63), **kluut** (2), **kleine plevier** (1), **kleine strandloper** (1), **bonte strandloper** (4), **kemphaan** (6), **watersnip** (min. 52), **grutto** (27), **regenwulp** (2), **wulp** (8), **zwarte ruiter** (1), **tureluur** (1), **groenpootruiter** (1), **witgat** (11), **oeverloper** (7), **bosruiter** (9), en op 27 juli zelfs een zeer zeldzame juveniele **poelruiter**. Aan de Nieuwdonk waren tot 31 **scholeksters** aanwezig.

In Oudenbos in Lokeren zaten op 10 juli ook 8 **wulpen** en er waren verder nog waarnemingen in de hele regio van individuele of kleine groepjes wulp.

Een adulte **geelpootmeeuw** zat op 25 juni in de Reservaatzone Donkmeer, en een onvolwassen vogel werd op 18 en 24 juli gezien aan de Nieuwdonk.

Een koppel van de **visdief** kwam succesvol tot broeden op een nestvlot in de Reservaatzone Donkmeer, er vlogen 2 jongen uit. In juni en juli waren daar zelfs tot 6 andere volwassen vogels aanwezig.

Op 26 juni pleisterde een adult **zwarte stern** in het Molsbroek, en aan de Reservaatzone Donkmeer waren er waarnemingen op 16 juni (3 vogels), 3 augustus (4 vogels) en 27 augustus (2 juveniele vogels).

De **zwarte specht** werd waargenomen in Belsele, Waasmunster en Belsele, en **kleine bonte spechten** werden gemeld in Lokeren, Waasmunster, Hamme, en Berlare.

zwarte ooievaar

foto Joris Everaert

lepelhaar

foto Joris Everaert

Aan de Hamputten in Waasmunster konden tot 45 nestgangen van de **oeverzwaluw** geteld worden.

Grote aantallen van de **gele kwikstaart** waren op 25 juni aanwezig aan de Heikant in Zele (32 vogels) en op 17 augustus in de Scheldebroeken in Berlare (100 vogels). Daar pleisterde op 17 en 25 augustus ook een **paapje**.

In de Scheldebroeken kwamen ook ten minste 2-3 koppels **roodborsttapuit** tot broeden. Telkens 1 **tapuit** werd waargenomen op 17 augustus in de Scheldebroeken, en op 28 augustus aan de Heikant in Zele.

De zang van de **wielewaal** was tijdens de zomer nog te horen in het Domeinbos Maaidonk, Berlarebroek, Reservaatzone Donkmeer, Scheldebroeken, en Heidemeersen in Berlare, en in de Durmemeersen, het Groot Broek, en Kastelbroek in Hamme.

Een koppel van de **kruisbek** was op 4 juni aanwezig in Everslaar in Lokeren.

De lijst van alle waarnemers kan je terugvinden via www.durmevallei.be

Nacht van de Duisternis in Berlare

Zaterdag 15 oktober

Vzw Durme en de gemeente Berlare organiseren op 15 oktober de **Nacht van de Duisternis**, in de omgeving van het Donkmeer met een gezellige tocht in het donker.

NR4 | 2011

27

Tijdens die wandeling neemt een vzw Durme-natuurgids je mee doorheen de Polsmeersen en Broekmeersen in de omgeving van het Donkmeer en kan je genieten van de donkere nacht. Met wat geluk zie of hoor je verschillende uilen en kan je met behulp van een batdetector, een toestelletje dat vleermuisgeluiden hoorbaar maakt voor mensen, naar vleermuizen luisteren. Na de wandeling, hopelijk onder een mooie sterrenhemel, kan je genieten van een lekker Dobbelen of een warme kop soep!

Afspraak: 20 uur aan de houten chalet (ingang Nieuwdonk). Zie www.vzwdurme.be voor de wegbeschrijving.

Meer info: www.vzwdurme.be of thomas.vanlancker@vzwdurme.be, 09 348 30 20.

De Nacht van de Duisternis is een campagne van Bond Beter Leefmilieu, vzw Preventie Lichthinder en de Werkgroep Lichthinder van de VVS, de vereniging voor Sterrenkunde.

Steun ook de natuur in je buurt in 2012!

Vernieuw je lidgeld nu en blijf vzw Durme steunen in haar acties en reservatenprojecten bij jou in de buurt!

Het lidgeld voor 2011 bedraagt amper **€ 10,00 euro** en kan je storten op **001-2299900-09** met vermelding van je naam en adres.

Hiervoor krijg je 4 maal per jaar dit tijdschrift en een ledenkaart waarmee je korting krijgt op cursussen, activiteiten en artikelen van de Durmewinkel.

Maak je een vriend of vriendin lid, dan ontvangt (af te halen in het bezoekerscentrum) deze een mooi welkomstpakket van ons!

Isolatiewerken
PV zonne-installaties
Innovatieve technieken

www.sensico.be

Sterk in hernieuwbare energie!

Martelarenlaan 2 • 9160 Lokeren
t 0497 91 24 63 • info@sensico.be

DRANKEN
VAN EETVELDE
LOKEREN
At Your Service!

We love printing

stickers • werfborden • spandoeken
displays • canvas • belettering
reclamepanelen • PVC naamkaarten
labels • affiches • muismatten
onderleggers • fotopanelen • wobblers
stoepborden • spot UV vernis
afkrablaag • geurinkten enz.

Van ontwerp tot uitvoering

creafor^{nv}

Moortelstraat 8 9160 Lokeren
Tel 09/349.27.71
info@creafor.be www.creafor.be

Staat hier binnenkort jouw advertentie?

Wij geven je zaak **een duwtje** en jij helpt vzw Durme zo bij de aankoop van meer natuur in onze streek. En met jouw advertentie bereik je uiteraard heel wat geïnteresseerden.

Voor de tarieven kan je terecht op ons secretariaat op 09 348 30 20 of via info@vzwdurme.be

Nieuwe Baan 9 - Eksaarde (Lokeren)
Tel. 09/346.84.71 - Fax 09/346.94.02
BTW : 454.880.213
Mail: info@carpentiernv.be

Steun onze reservatenwerking
plaats hier je advertentie!

Activiteitenkalender oktober - december 2011

ZONDAG 02 OKTOBER

Paddenstoelenwandeling in de Fondatie

Zie pagina 11 voor meer info!

Meebrengen: laarzen, loep.

Afspraak: 14 uur aan het Fondatieschuurtje (Cadzandstraat in Sinaai). Einde voorzien rond 17 uur.

Meer info: Marieke De Vos, marieke.devos@vzwdurme.be, 09 348 30 20.

ZONDAG 02 OKTOBER

Natuurwandeling in het Molsbroek

Planten en dieren beginnen zich klaar te maken voor een nieuwe winter. Wie weet tref je onze lokale eekhoorns met hun mond vol noten?

Afspraak: 14.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek.

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59.

ZATERDAG 02 EN 23 OKTOBER

Trektellen in de Scheldebroeken

i.s.m. Vogelwerkgroep Durmevallei.

Al van 'trektellingen' gehoord? Op zulke dagen worden er over heel Vlaanderen tientallen tel-posten bemand om te turen naar overtrekkende vogels. Onze telpost ligt in het Aubroek (het hart van de Scheldebroeken) in Berlare. Kom gerust eens een kijkje nemen. Bij mooi weer tellen we een hele dag.

Afspraak: 7.30 uur aan het Veerhuis (www.hetveerhuis.be) of vanaf 7.45 uur op de trektelpost.

Info: Rudi Van Onderbergen, 0478 49 87 86.

ZONDAG 08 OKTOBER

Dagtocht Tielrode - Hamme Sint-Anna

Deze tocht leidt ons langs het land van de Durme en haar unieke omgeving en uitzonderlijke stukjes verborgen natuur.

Afspraak: 09 uur aan het Durmeveer Sint-Jozefstraat Tielrode (Temse).

Info: Leen D Laender, 09 348 30 20 of bij de gids op 03 711 04 43.

ZONDAG 09 OKTOBER

Herfstkruidenworkshop

Zie pagina 20 voor meer info!

Ideaal om de winter die voor de deur staat gezellig en gezond door te komen!

Afspraak: van 14 tot 18 uur aan het nieuwe bezoekerscentrum Donkmeer in Berlare

Meer info: Marieke De Vos, 09 348 30 20 of marieke.devos@vzwdurme.be

ZONDAG 09 OKTOBER

Bio Fairtrade-ontbijt

GROS-Lokeren, Alderande en VELT Reinaert organiseren een (h)eerlijk bio-ontbijt in het Sint-Lodewijkscollege in Lokeren.

Aan lekkers zal het zeker niet ontbreken!

Prijs: volwassenen 7 euro, kinderen (7 tot 12 jaar) 3 euro, kinderen (4 tot 6 jaar) 2 euro.

Info en inschrijven: tot 4 oktober bij Rob Lenoir, 09 348 55 23 of lenoirrob@hotmail.com.

Vermeld duidelijk aantal volwassenen of kinderen jonger dan 6 of 12 jaar.

ZATERDAG 15 OKTOBER

Nacht vd Duisternis aan het Donkmeer

Zie pagina 27 voor meer info!

NR4|2011

30

Afspraak: 20 uur aan de houten chalet (ingang Nieuwdonk), Berlare.

Meer info: Thomas Van lancker, thomas.van-lancker@vzwdurme.be, 09 348 30 20.

De Nacht van de Duisternis is een campagne van Bond Beter Leefmilieu, vzw Preventie Lichthinder en de Werkgroep Lichthinder van de VVS, de vereniging voor Sterrenkunde.

ZONDAG 16 OKTOBER

Stilleven in Berlare

Marleen De Vos neemt ons mee op zoek naar stilte in de Reservaatzone Donkmeer in Berlare.

Afspraak: 9 uur aan de houten chalet bij ingang Nieuwdonk in Berlare.

Meebrengen: laarzen en een eigen zitje.

Info: Marleen De Vos, 052 42 54 86.

ZONDAG 23 OKTOBER

Mega Taartenfestijn voor meer natuur

Zie pagina 20 voor meer info!

Onder het motto 'taart kopen = grond kopen' zorgen vrijwilligers van vzw Durme op zondag 23 oktober nu ook voor heerlijke taart!

De opbrengst van dit taartenfestijn zal vzw Durme integraal gebruiken om natuurgebieden aan te kopen.

Afspraak: Bezoekerscentrum Molsbroek, van 14 tot 18 uur.

Meer info: Marieke De Vos, 09 348 30 20 marieke.devos@vzwdurme.be.

ZONDAG 23 OKTOBER

Trektellen in de Scheldebroeken

I.s.m. Vogelwerkgroep Durmevallei.

In heel Vlaanderen zijn tientallen telposten bemand om te turen naar overtrekkende vogels. Onze telpost ligt in het Aubroek (het hart van de Scheldebroeken) in Berlare.

Afspraak: 7.30 uur aan het Veerhuis (www.hetveerhuis.be) of vanaf 7.45 uur op de trektelpost.

Info: Rudi Van Onderbergen, 0478 49 87 86.

ZONDAG 30 OKTOBER

Workshop keramiek

Zie pagina 23 in dit tijdschrift!

Afspraak: van 14 tot 16 uur in bezoekerscentrum Molsbroek.

Meer info en inschrijvingen: Marieke De Vos, marieke.devos@vzwdurme.be. of op 09 348 30 20.

ZONDAG 06 NOVEMBER

Boomplantactie in de Fondatie

i.s.m. Pasar Waas en Dender en de Vereniging Voor Bos in Vlaanderen.

Zie pagina 21 in dit tijdschrift!

Afspraak: 14 uur in de Cadzandstraat in Sinaai (t.h.v. huis nummer 18, ongeveer 100m ten oosten van de Hondsneststraat). Na het planten vindt er een korte verplaatsing naar het Fondatieschuurtje van vzw Durme (Cadzandstraat) plaats. Daar kan je genieten van een drankje en deelnemen aan de wandeling (afstand ongeveer 3 km).

Meer info: Marieke De Vos, 09 348 30 20 marieke.devos@vzwdurme.be.

ZONDAG 06 NOVEMBER

Natuurwandeling in het Molsbroek

Tijdens deze herfstwandeling laat een CVN-gids je kennismaken met dit mooie natuurgebied. Waarschijnlijk zie je ook de eerste wintergasten opduiken, op zoek naar voedsel en rust in het Molsbroek.

Afspraak: 14.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek.

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59.

ZATERDAG 19 NOVEMBER

Dag van de Natuur aan het Donkmeer

Zie pagina 7 in dit tijdschrift!

Afspraak: 9.30 uur aan de houten chalet aan de ingang Nieuwdonk in Berlare.

Meebrengen: picknick, laarzen en werkhandschoenen.

Info: Franki D'Haese, 0496 57 26 23.

ZONDAG 04 DECEMBER

Natuurwandeling in het Molsbroek

De bewoners van het Molsbroek maken zich klaar voor barre tijden. Een CVN-gids neemt je mee rondom het Molsbroek en nadien kan je in het gezellige bezoekerscentrum genieten van een (warm) drankje.

NR4 | 2011

31

Afspraak: 14.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek.

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59.

MAANDAG 26 DECEMBER

'Kerstroofvogelwandeling'

Gids Lou Roelandt leert je tijdens deze gezellige kerstwandeling meer over roofvogels. We maken een wandeling in de Moervaart-Zuidledevallei waar we hopelijk heel wat verschillende roofvogels zullen zien. Na de wandeling voorzien we lekkere opwarmertjes. Ideaal om het kerstgevoel nog even vast te houden!

Afspraak: om 13.30 uur aan de Etboshoeve in Moerbeke-Waas.

Meer info: Lou Roelandt, lou.roelandt@skynet.be, 09 348 70 31 of 0494 82 63 26.

ZONDAG 01 JANUARI

Natuurwandeling in het Molsbroek

Last van een Nieuwjaarskater? Geen betere remedie dan een frisse neus te halen in een winters Molsbroek! Een ervaren CVN-gids neemt je op sleeptouw..

Afspraak: 14.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek.

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59.

vzw Durme

Regionale vereniging voor natuur- en milieubeheer

Secretariaat en zetel: Molsbergenstraat 1 | 9160 Lokeren

tel./fax: 09 348 30 20 | e-mail: info@vzwdurme.be

website : www.vzwdurme.be

Het secretariaat is open: maandag t.e.m. woensdag: van 8u tot 12u en van 13u tot 17u,
donderdag t.e.m. vrijdag: van 8u tot 12u en van 13u tot 16u.

Bezoekerscentra

Bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1 in Lokeren. *Gratis toegankelijk.*

Tentoonstelling over de omgevende natuur en de geschiedenis van het landschap, terras en leeshoek met drankgelegenheid en documentatiehoek. Verhuur van verrekijkers en gezinsrugzakjes.

Openingsuren: *Gratis toegankelijk.*

-1 februari tot 31 mei: zon- en feestdag van 14u tot 18u, woensdag van 13u tot 17u

-1 juni tot 15 september: zaterdag en zondag van 14u tot 18u, dinsdag tot vrijdag van 13u tot 17u

-16 september tot 31 oktober: zondag van 14u tot 18u, woensdag van 13u tot 17u

-1 november tot 31 januari: zondag van 14u tot 17u

Bezoekerscentrum Donkmeer, Donklaan (aan het A. Nelenpad) in Berlare *Gratis toegankelijk in juli en augustus* (bereikbaar via de parking tegenover de kapel van de Bareldonk)

Tentoonstelling over de geschiedenis van het Donkmeer, het reservaat, de eendenkooi en de werking van vzw Durme.

Openingsuren:

Op aanvraag of elke zon- en feestdag in juli en augustus van 14.00 tot 18.00 uur

Afdelingen - contactpersonen

Afdeling Zele-Berlare-Wichelen: zele-berlare-wichelen@vzwdurme.be

Afdeling Hamme-Dendermonde: hamme-dendermonde@vzwdurme.be

Afdeling Sint-Niklaas-Sinaai: sintniklaas-sinaai@vzwdurme.be

Afdeling Lokeren-Moerbeke-Stekene: lokeren-moerbeke-stekene@vzwdurme.be

Afdeling Waasmunster-Temse: waasmunster-temse@vzwdurme.be

Begeleide bezoeken

Een begeleide wandeling in onze reservaten met je groep of school? Kijk op www.vzwdurme.be voor ons aanbod. Reserveren kan via tel.: **09 348 30 20** of info@vzwdurme.be

Durme- en Scheldeland

Driemaandelijks tijdschrift
van vzw Durme

België/ Belgique
P.B.
9160 Lokeren I
3/5066
P003350

V.U. Patrick De Brauwer
Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren

2011 | jaargang 14 | nr 4
Afgiftekantoor Lokeren I

